

پیشگفتار

نوشتن درباره شعر معاصر، یعنی شعری که شاعر آن زنده است و در خیابانهای شهر نفس می‌کشد و قدم می‌زند و مجامع ادبی از حضورش بهره‌مند می‌شوند، کار ساده‌ای نیست. به خصوص وقتی قرار است، نوشته یک متن پژوهشی دانشگاهی باشد، جریانهای اجتماعی، سیاسی و ادبی معاصر را ترسیم نماید و حرکت گام به گام شعر و ادب را تصویر و تحلیل کند. زیرا بسیاری از جریانهای شعری هنوز کامل نشده‌اند، در بستر تاریخ و اجتماع معاصر در حرکتند و نویسنده به اندازه کافی از آنها فاصله نگرفته است تا بتواند با احاطه و شمول لازم، شاعر، جریانها و شعرها را خوب ببیند و بدون وابستگی، آنها را تجزیه و تحلیل کند.

در کنار مواردی از این قبیل، سخن گفتن از شعر انقلاب اسلامی دشواریهای خاص خود را دارد، بدون شک این دوره از شعر معاصر ایران، از پرشاعرترین و پرگوینده‌ترین دورانهای اخیر تاریخ ادبیات ایران است و این خود مشکلات را پیچیده‌تر می‌کند.

با این همه وقتی این وظیفه به حقیر محول شد، به یاری خداوند و با کمک و همفکری استادانی همچون دکتر غلامحسین‌زاده، دکتر خدایار، استاد مشفق، استاد آهی، پرویز بیگی، حسین اسرافیلی، سید ضیاءالدین شفیعی، پس از بارها و بارها تجدید نظر، تقسیم و طبقه‌بندی شاعران - فقط برای آسان شدن مطالعه و پژوهش - تحت عنوان پیش‌کسوتان، نسل اول، نسل دوم، نسل سوم و... و تقسیم‌بندی زمان تاریخی فشرده شعر بعد از انقلاب 57 به مقطعیهای تاریخی خاص، کار آغاز شد. اما از آنجا که در هر پژوهش علمی اتفاق می‌افتد، و بسیاری از تاریکیهای موضوع روشن می‌شود، برای نگارنده نیز در نگاه و بررسی شعر انقلاب اسلامی، نکته‌های بدیعی کشف و روشن شد. یکی از این حادثه‌های مبارک دید و نظر اینجانب به شاعران پیش‌کسوت بود. دید و نظری که در بسیاری از محافل روشنفکری آن را شنیده بودم و جسته و گریخته، از اینجا و آنجا بر ذهن و نگاهم سایه افکنده بود.

به همین دلیل، فصل پیش‌کسوتان و سالهای قبل از 57 که پاسخ بسیاری از پرسشها را، آنجا می‌توان یافت، حجم بیشتری از این صفحات محدود را به خود اختصاص داده، چرا که بسیاری از مطالبی که باید روشن می‌شدند ریشه در همین فصل دارند.

محدودیت صفحات و اصرار «سمت» مبنی بر پاسخگویی کتاب برای یک ترم تحصیلی، دست حقیر را در پرداختن به بسیاری از شاعران و روشن کردن بسیاری از زوایا، بسته نگه داشت و بدین ترتیب مجال پرداختن به شاعر نسل دوم و سوم و... و حتی پرداختن به همه شاعران همه نسلها فراهم نیامد. امید که خداوند برای بنده، یا یکی دیگر از دوستان این امکان را فراهم کند که با شناخت دقیق‌تر و بهتر از شعر امروز، آن را کامل کنیم و ادای دینی کرده باشیم به همه شاعرانی که در زیر چتر انقلاب اسلامی، در خانواده بزرگ و پرجمعیت شعر انقلاب جمع شده‌اند و برای آرمانهای انقلاب و شهیدان و جانبازان آن شعر سروده‌اند. در خاتمه در کنار تشکر از همه اساتید و دوستان شاعری که نام تنی چند از آنها آورده شد، باید از زحمات صمیمانه همکار محترم خانم معصومه جمشیدی که مطالب بنده را با حوصله حروف‌چینی (اولیه) و بارها غلط‌گیری کرده‌اند، صادقانه سپاسگزاری کنم.

صابر امامی

استادیار دانشگاه هنر تهران